

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

حوزه علمیه فاطمه الزهرا (س) بندر ترکمن

مقاله :

نقش فضای مجازی در تضعیف باورهای دینی

استاد راهنما :

عباسعلی نظر نوکنده

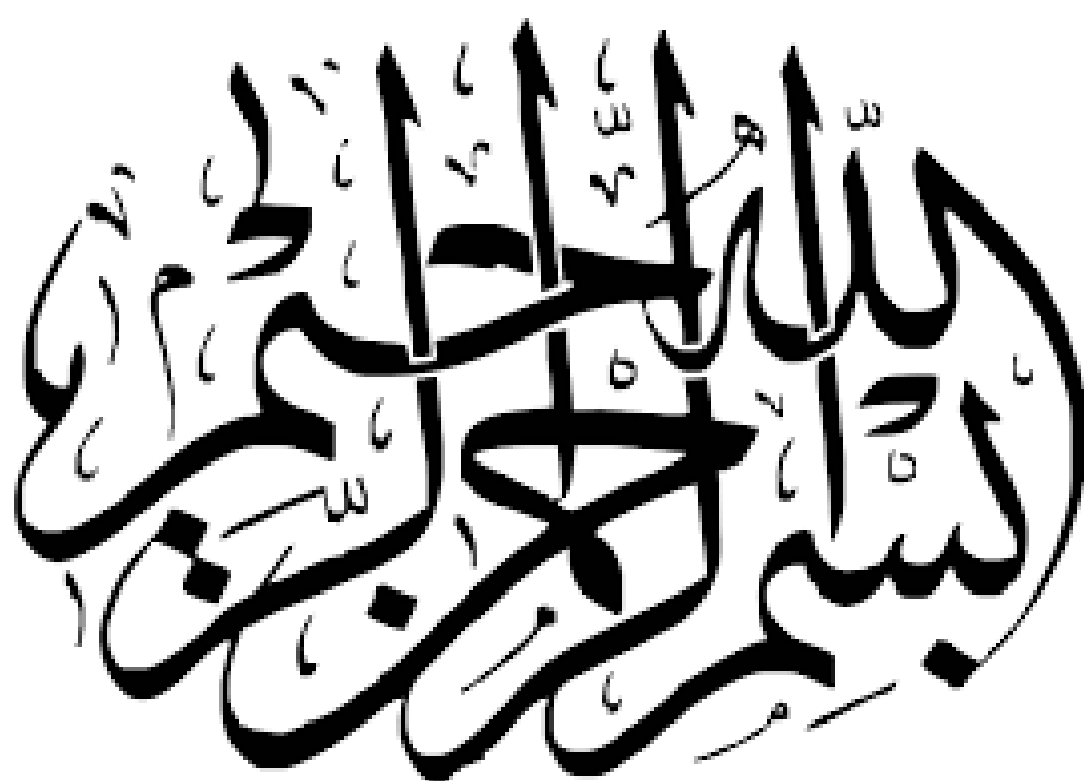
محققین :

خانم حلیمه دلیر

خانم فاطمه محمد زاده

خانم عفت فراهی

تابستان ۹۶

تقدیم به

شهدای مدافع حرم که اهدای جان خود باعث حفظ حریم اهل بیت شدند.

چکیده

پیشرفت تکنولوژی و نمود آن در زندگی انسان گریز ناپذیر و در برهه ای از زمان انسان ها با چالش هایی بواسطه ورود تکنولوژی های جدید مواجه شدند. گرچه تکنولوژی سعی در بهبود کیفیت زندگی انسان ها دارد اما ناخواسته به همراه خود چالش های اجتماعی-ارزشی نیز به همراه دارد. فضای مجازی بواسطه گسترش اینترنت و اپلیکشن های اجتماعی مختلف رشد و گسترش یافته است و خود چالش هایی به همراه آورده است. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش فضای مجازی در تضعیف باورهای دینی بانوان انجام گرفته است. جامعه آماری تحقیق دانش آموزان دختر دبیرستان های شهر بندرترکمن می باشد و حجم نمونه باتوجه به سطح اطمینان ۹۵ درصد ۸۲ نفر در نظر گرفته شد. پرسشنامه ها بصورت تصادفی ساده در دبیرستان های دخترانه شهر بندرترکمن توزیع گردیدند. در تحلیل داده های حاصل از پرسشنامه ها از آمار توصیفی و شاخص های مرکزیت و همچنین آمار استنباطی و آزمون آماری دو جمله ای استفاده گردیده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان می دهد که فضای مجازی صرفا نمی تواند به عنوان یک تهدید شناخته شود بلکه در صورت وجود نظارت و کنترل های لازم و همچنین آموزش لازم برای استفاده مناسب از این فضاها می تواند تاثیرات مثبتی هم داشته باشد. بنابراین باید همزمان هم نظارت و کنترل های لازم برای فیلتر سازی این فضاها انجام پذیر و هم نظارت توسط خانواده ها انجام پذیرد. همچنین باید آموزش لازم به افراد داده شود تا بتوانند به گونه ای از این فضاها بهره ببرند که باعث تضعیف باورهای دینی، ارزشی و فرهنگی آنها نشود.

کلید واژگان: اینترنت، فضای مجازی، باورهای دینی، ارزش های فرهنگی، بندرترکمن

فصل اول: کلیات پژوهش

۱-۱- بیان مساله ۳

۱-۲- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق ۴

۱-۳- اهداف تحقیق ۵

۱-۳-۱- اهداف اصلی ۵

۱-۳-۲- اهداف فرعی ۵

فصل دوم: ادبیات نظری تحقیق

۱-۲- پیشینه تحقیق ۷

۲-۲- چارچوب و مبانی نظری ۸

۲-۲-۲- ویژگی های فضای مجازی ۸

۲-۲-۳- فضای مجازی از نظر دانشمندان ۹

۲-۲-۴- فضای مجازی از نظر دینداران ۱۰

۲-۲-۵- اصول حاکم بر فضای مجازی ۱۰

۲-۲-۶- اصل حاکمیت قانون ۱۱

۲-۲-۷- اصل مسئولیت پذیری ۱۲

۲-۲-۸- اصل آموزش و آگاهی ۱۲

۲-۲-۹- اصل الگوسازی ۱۳

۲-۲-۱۰- نقش فضای مجازی بر باورهای اعتقادی ۱۴

۲-۲-۱۱- راههای استفاده صحیح از فضای مجازی ۱۶

فصل سوم: روش تحقیق

۱-۳- روش تحقیق ۲۱

۴-۲-۳- بررسی نقش کنترل ، نظارت و آموزش بر سالم سازی فضای مجازی

در جدول ۴-۷ گویه های مربوط به نقش کنترل ، نظارت و آموزش بر سالم سازی فضای مجازی آورده شده است. در این جدول به ۹ مورد به عنوان ابزارهای کنترل ، نظارت و آموزش بر سالم سازی فضای مجازی اشاره شده است.

جدول ۴-۷ بررسی نقش کنترل ، نظارت و آموزش بر سالم سازی فضای مجازی

آزمون دو جمله ای			گویه ها
درصد تاثیر	نسبت مشاهده شده	سطح معناداری	
۷۱٪	۰.۷۱	۰.۰۰۰	در کاهش معضلات ناشی از فضای مجازی ، بیشترین نقش را بعد حاکمیتی بر عهده دارد
۴۱٪	۰.۴۱	۰.۰۰۹	برای استفاده در ست از فضای مجازی ، فرهنگ سازی شده است
۶۶٪	۰.۶۶	۰.۰۳۹	فیلتر سازی شبکه های اینترنتی را بهترین راه حل در کاهش معضلات می دانم
۷۱٪	۰.۷۱	۰.۰۱۴	الگو سازی را اصل حاکم بر فضای مجازی میدانم
۸۳٪	۰.۸۳	۰.۰۰۰	سواد رسانه ای والدین را بسیار موثر در کاهش معضلات اینترنتی می دانم
۸۵٪	۰.۸۵	۰.۰۰۰	بهترین شیوه استفاده از فضای مجازی را با نظارت والدین می دانم
۶۱٪	۰.۶۱	۰.۰۰۰	مناسب ترین سن برای استفاده از فضای مجازی را از سن ۱۴ سالگی می دانم
۸۹٪	۰.۸۹	۰.۰۰۰	فرهنگ سازی در فضای مجازی را ضروری میدانم
۷۹٪	۰.۷۹		سواد رسانه ای را بر هر فردی در جامعه را لازم میدانم
آزمون دو جمله ای در سطح اطمینان ۹۵ درصد ، مشخصات (Cut Point = 3 , Test Proportion = 0.50) گرفته شده است.			

با توجه به نتایج جدول ۴-۷ بیشترین تاکید افراد بر نظارت والدین بر فرزندان در استفاده از فضای مجازی و همچنین کنترل دولتی تحت فیلترینگ فضاهای مجازی از مضمون های مستهجن و غیر اخلاقی و مخالف با ارزش های دینی و فرهنگی جامعه می دانند. در این بین به فرهنگ سازی و در واقع آموزش افراد در استفاده صحیح از این فضاها نیز ضروری و در سالم سازی استفاده از این فضاها موثر می دانند.

فصل پنجم

نتیجه گیری

۵-۱- نتیجه گیری

اینترنت و فضاهای مجازی با توجه به میزان آگاهی یک جامعه هم می تواند نقش تهدید کننده و هم نقش یک فرصت را برای آن جامعه داشته باشد. هرچقدر یک جامعه میزان آگاهی کاربران این فضاها را افزایش داده و در استفاده از این فضاها به عنوان فضاهای اشاعه و گسترش ارزش های دینی و اسلامی فعالیت بیشتر خواهد شد. هنگامی فعالیت گروه هایی مبلغ ارزش های دینی و اسلامی در فضاهای مجازی گسترش یابد قطعاً عرصه بر معارضان اسلام و دین تنگ تر شده و بنابراین بازتاب فعالیت آنها کمتر خواهد شد. در واقع این جامعه و آمادگی جامعه در قبال این چالش تکنولوژیک است که تعیین می کند فضای مجازی یک فرصت باشد یا یک تهدید برای آن جامعه. نظارت و کنترل دولت اسلامی و همچنین والدین می تواند تاثیر بسزایی بر سالم سازی فضاهای مجازی و استفاده مناسب و صحیح از این فضاها را داشته باشد. آزاد گذاشتن این فضاها بطور مطلق نشان دهنده سطح آزادی در جامعه نمی باشد و چه بسا با آزاد گذاشتن این فضاها جامعه را معرض آسیب جدی و غیر قابل جبران گذاشته ایم و لذا نیاز است با توجه به فرهنگ دینی جامعه این فضاها تعریف شوند و افراد و فضاهایی که معارضان با اسلام و امت اسلامی شناخته می شوند مورد شناسایی قرار گیرند و از فعالیت آنها ممانعت به عمل آید.

۵-۲- پیشنهادات

با توجه به نتایج تحقیق پیشنهادات زیر برای تحقیق حاضر ارائه می گردد.

- پیشنهاد می گردد با برگزاری کلاس های آگاهی از تهدیدها و فرصت های فضاهای مجازی در اثر گذاری بر باورهای دینی فرزندان برای والدین میزان آگاهی آنها را افزایش داد و راه های نظارت و کنترل فرزندان در استفاده از فضاهای مجازی را تشریح و آموزش داد.
- پیشنهاد می گردد با فعالیت بیشتر گروه های دینی و فرهنگی و اشاعه و گسترش ارزش های دینی در فضاهای مجازی پر کابر خلاء های موجود را پوشش داده و بدین وسیله باعث کاهش تاثیر گذاری مطالب ضد دینی و ضد فرهنگی بر جوانان شد
- پیشنهاد می گردد در راستای هرچه بهتر فیلترینگ از کاربران این فضاها برای معرفی افراد و همچنین سایت ها و کانال های خلاف اخلاقی و همچنین ضد دینی و ضد فرهنگی دعوت کرد و به افرادی که

بیشترین همکاری را دارند هدایایی داد تا باعث افزایش انگیزه سایرین برای معرفی و بی تفاوت نبودن نسبت به گسترش چنین مطالب ضد دینی و ضد فرهنگی شد.

منابع

- ۱- امینی، ابراهیم، آیین تربیت، قم، انتشارات اسلامی، ۱۳۹۰
- ۲- بستان، حسین، اسلام و جامعه شناسی، قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، چاپ پنجم، ۱۳۸۷
- ۳- حقیقت کاشانی، محمود، تلویزیون در زندگی کودکان ما، تهران، مرکز تحقیقات مطالعات و سنجش صدا و سیما، ۱۳۸۸
- ۴- زهیری، علی اصغر، اخلاق اجتماعی جوانان، قم، انتشارات انصاری، ۱۳۸۸
- ۵- ضابط، مصطفی، امنیت در فضای مجازی، سایت
- ۶- مظاهری، حسین، تربیت فرزند از نظر اسلام، تهران، چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۶
- ۷- منطقی، مرتضی، تلفن همراه، تهران، انتشارات عابد، ۱۳۹۳
- ۸- عاملی، سعید رضا، استعمار مجازی آمریکا، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۹۴
- ۹- فارسی نژاد، علی، درباره اینترنت، تهران، نشر ساقی، ۱۳۹۴
- ۱۰- کریم خانی، حمزه، هجوم خاموش، تهران، انتشارات عطر یاس، ۱۳۹۰